

Ulkona oppiminen ympäristöopin opetuksessa Utomhuspedagogik inom undervisningen i omgivningslära

Ann-Catherine Henriksson, Åbo Akademi
Mirka Tuulisaari, Espoon kaupunki

Ulkona oppiminen suhteessa opetussuunnitelman perusteisiin



- Oppimiskäsitys
- Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet (esim. L1, L7)
- Oppimisympäristöt ja työtavat
- Opetuksen eheyttäminen
- Eriyttäminen
- Monipuolinen arviointi

Ulkona oppiminen ympäristöopin opetuksessa



Oppiaineen tehtävä

“Ympäristöopin opetus **tukee oppilaiden ympäristösuhteen kehittymistä...**”

“Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita **tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä.**”

Opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

T4 ohjata oppilasta **tuhtimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään**

T8 opastaa oppilasta **toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita** ja hahmottamaan niiden perusteita

Opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia **harjoitella ryhmässä toimimista** erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

T15 ohjata oppilasta **luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun** sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Sisältöalueet

Vuosiluokat 1-2

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Vuosiluokat 3-6

S4 Ympäristön tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

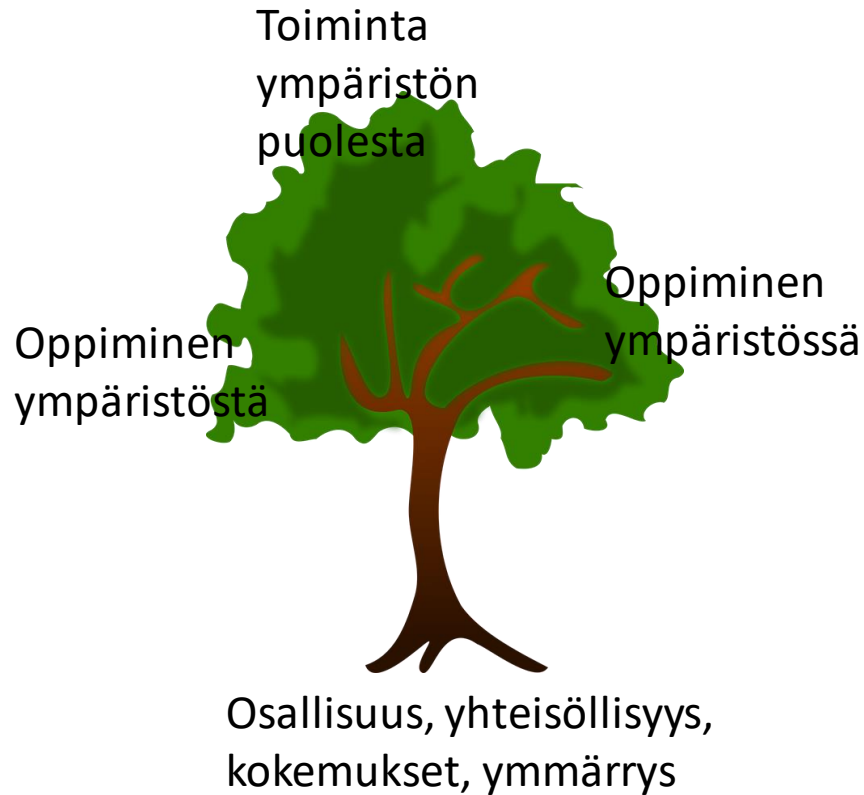


Kuva/Bild: Bigstockfoto.com

Miksi ulos oppimaan?



- Monipuolisemmat oppimistavat, “vahingossa oppiminen”
- Erilaiset vahvuudet esiin
- Terveystiedon osa-alueet luonnollisesti
- Käytännön tekijät
- Luonto rohkaisee leikkiin, kehittää mielikuvitusta ja luovuutta
- Oma paikkaidentiteetti vahvistuu



Luonnossa vietetty aika ja luonnon henkilökohtainen kokeminen kasvattavat lapsia luonnon kunnioittamiseen ja vastuun kantamiseen, suvaitsevaisuuteen sekä kestävän kehityksen toimintaan.

(Palmer, 1998; Reunamo & Suomela, 2013)

Valitse koulun pihalta kaksi erilaista aluetta (n. 1mx1m). Toisella kasvaa vähemmän kuin 3 kasvilajia ja toisella yli 3 lajia. Ota kuvat molemmista alueista ja pohdi vähintään kaksi syytä niiden eroavaisuuksiin.

Etsi ja kuvaa parisi kanssa video paikasta, jossa saattaisi tapahtua onnettomuus sekä paikasta, joka tuntuu turvalliselta. Kertokaa videollanne, miksi paikka tuntuu turvalliselta tai vaaralliselta.

Mene liukumäkeen. Tutki, mitä eroja aiheutuu siitä, jos mäkeä laskee erilaisilla housuilla tai sanomalehden tai jätessäkin päällä istuen.

Mitä uskotte tapahtuvan, jos kolmen erilaisen esineen annetaan pudota vapaasti kiipeilytelineen huipulta? Putoavatko kaikki esineet alaspäin? Tutkikaa, löydätekö vähintään kaksi esinettä, jotka putoavat yhtä nopeasti.



Ulkona oppiminen - tuen näkökulma

Ulkona oppiminen toimii jo itsessään tuen keinona!

- Myönteinen vaikutus tunteisiin:
 - parantaa mielialaa ja itsetuntoa
 - vähentää kielteisiä tuntemuksia
 - lisää yleistä henkistä hyvinvointia
- ADHD- ja ADD-oireiden väheneminen
- Ärsyketason tasaantuminen; ulos mahtuu ääntä
- Mahdollisuus omaan tilaan ja rauhaan
- Mahdollistaa negatiivisista tunnetiloista pois pääsemisen eri tavalla, muiden huomiota kiinnittämättä



- Erilaiset vahvuudet esillä
- Oheisoppimista, huomaamatta oppimista
- Havainnot aidossa ympäristössä
- Liikunnan positiivinen vaikutus toiminnanohjaukseen, tarkkaavaisuuteen, työmuistiin
- Aktiviteettien valinta: harjoitteluun myös muut kuin ympäristöopin taidot

Helposti alkuun!

- Kaikkea ei tarvitse opettaa ulkona
 - uuteen asiaan tutustuminen
 - teoriassa opitun syventäminen
 - kertaaminen
- Ulkona ei tarvitse olla koko tuntia
- Retkeillä voi lähelläkin
- Hyödynnä kollegaa
- Integroi eri oppiaineita
- **Valtavaa materiaalmäärää tai etukäteisvalmistelua ei välttämättä tarvita. Luonnossa on jo kaikki tarpeellinen!**





ESPOO
ESBO







Alkuun ulkona opettamisessa

- Oppilaiden kanssa ennalta läpi ulkona oppimisen säännöt, toiminta-alue, turvaohjeet, jokamiehenoikeudet...
- Strukturi: esim. reitit, kokoontumispaikka, vapaa-aika...
- Varusteet + viestintä
- Turvallisuus: esim. retkipaikat, reitit, toinen aikuinen, oppilaantuntemus





05-09-2022



Tack! Kiitos!

ann-catherine.henriksson@abo.fi

mirka.tuulisaari@opetus.espo.fi



20v

SYKLI

Syklin ulko-opetusta ja ympäristöopin opetusta tukevat sähköiset materiaalit

- Loikkaa ulkoluokkaan- opas ulkona opettamiseen / Leap into the outdoor classroom [Materiaalit – Ulkoluokka](#)
- Ilo kasvaa ulkona- luontotoiminnan käsikirja [Materiaalit - Ilo kasvaa ulkona](#)
- Lajikortit - nelikielisyys, eri lajiryhmät, kehitysvaiheita [Materiaalit – Ulkoluokka](#)
- Leikkikortit- toimintaideoita lajikorttien käytön tueksi, toimintaidean voi viedä muihinkin sisältöihin / Game cards [Materiaalit – Ulkoluokka](#)
- Aistikortit- havainnoinnin tukeminen, luontoyhteyden vahvistaminen, hyvinvointi, "materiaalittomuus ulkona oppimisessa" [Materiaalit - Ilo kasvaa ulkona](#)



Syklin ulko-opetuksen hankkeet v. 2022-2023

Yhdessä ulkoluokkaan – ulko-opettajuuden vahvistaminen (OPH)

(Sykli, Ulko-opet ry. : esi-perusopetus)

Päätavoitteena on lisätä opettajien ja kasvattajien ulkona oppimisen pedagogista osaamista ja valmiuksia. Hankkeessa syvennyttään ulkona oppimisen tuomiin hyötyihin, eriyttämisen tukena sekä digiosaamisen ja ympäristökasvatuksen tavoitteiden vahvistamiseen osana säännöllistä ulko-opetusta.

- Vahvasti kohti ulkoluokkaa (webinaari)
- Tuumasta toimeen ja ulkoluokkaan
- Ulkoluokka helpottaa eriyttämistä
- Digi innostaa ulkoluokkailemaan
- Ympäristöopetusta ulko-opetuksen keinoin

Kohti ympäristövastuullista oppimisyhteisöä (OPH)

(WWF + muita toimijoita: vaka - **perusopetus** – lukio)

- Kokonaisuus tukee kouluyhteisöjen kehittämistä kohti osallistavaa ympäristövastuullista arkea.
- Läpileikkaavina teemoina koulutusosioissa kulkevat ajankohtainen ympäristötieto, kestävä arki ja luonto hyvinvoinnin lähteenä.
- Sykli mukana mm. Hyvinvointia luonnosta – koulutusmateriaalin tuottamisessa



Syklin koulutustarjonta

- **Ympäristökasvattajan
koulutusohjelma
ulkona oppimisen
painotuksella:**
 - PK-seutu ja Oulu 2022-2023
- **Tilauskoulutukset**
- Linkki koulutuskalenteriin:
- <https://sykli.fi/koulutukset/koulutuskalenteri/>

Material / Materiaalia

- Mappa-materiaalipankki / Materialbanken Mappa (Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry)
- <https://mappa.fi/fi/etusivu>
- Suomen metsäyhdistyksen puulajikortit / Finska forstföreningens uppgiftskort om trädslag
- <https://smy.fi/materiaali/puutehtavakortit/>
- Loikkaa ulkoluokkaan –materiaali ja opas:
- <https://ulkoluokka.fi/materiaalit/>
- Ilo kasvaa ulkona –materiaalissa esim. Leikki- ja aistikortit, luontopolkutaulut (alkuopetus)
- <https://ilokasvaaukka.fi/>
- WWF mobiilipeli Suuri rantaseikkailu
- <https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/mobiilioppimateriaalit/>
- Talviseuranta / Följ med vintern
- <http://talviseuranta.fi/opetuksessa/>
- Kevät seuranta / Följ med våren
- <http://kevät seuranta.fi/opetukseen/>

- Utbildningsstyrelsens länklista kring utomhuspedagogik
- <https://www.oph.fi/sv/nyheter/2020/tips-utomhuspedagogik>
- Opetushallituksen ulkona oppimisen vinkkilista:
- <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2020/vinkkejä-ulkona-oppimiseen>
- Metsästä mikroskoopille/Från skogen till mikroskopet (Lounaissuomen Lumakeskus)
- <https://sites.utu.fi/luma/maksuttomat-materiaalit-lainavaliineet/metsasta-mikroskoopille-alt/>
- Vihreä lippu/ Grön flagg (2021) Materialpaket som stöder lärandet kring den biologiska mångfalden. [Materialpaketet \(handböcker, videofilmer m.m.\) för olika åldersgrupper hittas och kan laddas ner via den här länken.](#)
- Suomenkielinen materiaali löytyy tästä <https://vihrealippu.fi/luonnonkirjo/>
- Kamerakynän pedagogiikka inspiroi oppilaita toiminnallisilla oppiaineta yhdistävillä haasteilla joissa käytetään pari- ja ryhmätyöskentelyä sekä sisä- että ulkotiloissa [http://www.kamerakyna.fi/kamerakynan_pedagogiikka_-_olettajan_kasikirja_\(2017\)_web.pdf](http://www.kamerakyna.fi/kamerakynan_pedagogiikka_-_olettajan_kasikirja_(2017)_web.pdf)
- [Natur och Miljö r.f.](#) och våra naturskolor erbjuder mycket material för undervisningen. Klicka på Material för pedagoger i balken uppe till vänster på hemsidan.
- [Naturskyddsföreningen](#) i Sverige erbjuder material för undervisningen utomhus. Här finns bl.a. material kring [biologisk mångfald och om odling på skolgården](#). Mer material via länken <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/skolmaterial/>

- [Skogen i skolan](#) (Sverige) erbjuder ett mångsidigt stödmaterial för undervisningen kring olika teman. Här finns bl.a. material om (den svenska) [allemansrätten](#) och färdiga [lektionsplaneringar](#) för årskurs 4 - 6. Dessutom finns olika [aktiviteter som lämpar sig på olika stadier och olika läroämnen](#).
-
- I [Naturskolan i Nynäshamn](#) har man skapat ett material kring utomhuspedagogik
- Skolgården och olika lekplatser är utmärkta ställen för att undersöka olika fenomen inom fysiken (Skolresurs). [Aktiviteter kring lekplatsfysik](#)
- [Suomen Latu](#) är en annan finländsk organisation som erbjuder mycket stödmaterial för uteundervisningen. Materialet (som främst är finskspråkigt) innehåller såväl [tips för elever i årskurs 1 - 6](#) som för [årskurserna 7 - 9](#) i olika läroämnen. Ett unikt material inom Suomen Latu är ett material där man genom att modifiera för barnen bekanta spel har skapat nya s.k. [pedagogiska spel som kan användas i uteundervisningen](#) inom olika läroämnen. Tydliga beskrivningar och spelregler finns i materialet.
- Suomen Latu tarjoaa paljon materiaalia ulkona opettamiseen. Vinkkejä alakouluun: <https://www.suomenlatu.fi/media/ulkoile/lastentoiminta/vinkit/ulos-oppimaan-vinkeja-alakouluun-1.pdf>
- ja vinkkejä yläkouluun: <https://www.suomenlatu.fi/media/ulkoile/lastentoiminta/vinkit/ulos-oppimaan-vinkeja-ylakouluun.pdf>
- Luokasta luontoon -hankkeen materiaalit: <https://www.suomenlatu.fi/tapahtumia/luokasta-luontoon-materiaali.html>
- Ulko-opetusty. tarjoaa vertaistukea, ulkona opettamiseen liittyvää koulutustaja vinkkejä opetusmateriaaleista: <https://www.suomenlatu.fi/yhdistys-jatoimintapiste/haku/yhdistys/ulko-opet-ry.html>
- Metsämieli-menetelmä yhdistää luonnon terveysvaikutukset mielentaitoja vahvistaviin harjoituksiin. <https://www.metsamieli.fi/>
-
- [Matematiikkaa ulkona luonnossa](#) (lk 1 - 2)
- Portalen/Bloggen *Räkna med mig* (Skolresurs/Nina Aspegren) erbjuder en mängd olika matematikaktiviteter för elever på olika stadier. Många av de här aktiviteterna kan med fördel genomföras utomhus. [Här finns direktlänk till portalens underbrik Utomhuspedagogik](#).

Lärarens lärande / Koulutusta opettajille

Tapahtumat/Händelser

- Ulos - Ut - Out, Nurmes, 13-15.6.2023, <https://ulosutout.fi/fi/etusivu/>
- Mitt i naturen, Vasa, 29-30.9.2022, <https://idrott.fi/mittinaturen/>

Täydennyskoulutusmahdollisuus/Fortbildningsmöjlighet

- Luman lumoa (suomeksi / på svenska) <https://www.luma.fi/opettajille/luman-lumoa/>

Läsvärt / Lue ttavaa

- <https://skolvarden.se/artiklar/utomhuspedagogik-starker-minnet>
- <http://www.luontokoulu.fi/kasvattajille/muistilista/>
- "Att lära in ute" - en serie handböcker för pedagoger. Serien är producerad som ett samarbete mellan flera olika organisationer i Sverige.
[Mer information om de olika böckerna](#)
- Tampio, H. & Tampio, M. (2014). *Ulos oppim aan! - Sata ideaa ulko-opetukseen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- https://www.folkhalsan.fi/globalassets/forskning/lit_oversikt_final_jr.pdf
- Klassrum med himlen som tak - En kunskapsöversikt om vad utomhusundervisning betyder för lärande i grundskolan. (2018) Johan Faskunger, Anders Szczepanski, Petter Akerblom. Linköpings universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Utenavet.
<https://old.liu.se/ikk/utomhuspedagogik/presentation/1.750194/klassrum-med-himlen-som-tak.pdf>
- Rolf Jucker, Jakob von Au (red.) (2022). *High-Quality Outdoor Learning. Evidence-based Education Outside the Classroom for Children, Teachers and Society*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-04108-2> (Ladattavissa/gratis nedladdning)
-